

MARIAN MIKOŁAJCZYK

 <https://orcid.org/0000-0002-9405-3036>
Uniwersytet Śląski w Katowicach

GRZEGORZ NANCKA

 <https://orcid.org/0000-0002-9911-7473>
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Nieznane protokoły posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 roku (część II)

Abstract

Lost Minutes of the Sitzings of the Sub-commission on the Law on Kinship and Care Relationships of the Codification Commission of the Republic of Poland in 1939 (part II)

When Poland regained independence in 1918, the different legal systems of the various partitioning states all remained in force on its territory. Drafts of uniform laws were to be drawn up by the Codification Commission established in 1919. One of its tasks was the preparation of a draft of the family and guardianship law. The sub-commission addressing this division of civil law worked until the outbreak of World War Two. The minutes of its sittings disappeared in September 1939 along with the total output of the Codification Commission. However, copies of minutes of the sittings of the sub-commission held in 1939 were found in Kazimierz Przybyłowski's collection of books donated to the Faculty of Law and Administration of University of Silesia in Katowice. These minutes shed new light on the final phase of the codification works. Publication of these documents will enable further detailed research on the history of family law in interwar Poland. The second part of the publication consists of minutes nos. 183–189.

Keywords: Codification Commission, family law, source, edition

Słowa kluczowe: Komisja Kodyfikacyjna, prawo rodzinne, źródło, edycja

Wprowadzenie

W zeszycie 1 tomu 15 *Krakowskich Studiów z Historii Państwa i Prawa* ukazała się pierwsza część wydawnictwa źródłowego obejmującego nieznane protokoły z obrad podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej II RP¹. We wprowadzeniu zawarto najważniejsze z punktu widzenia edycji informacje dotyczące losów prac nad prawem rodzinnymi i opiekuńczym w Polsce międzywojennej². Wyjaśnione zostały także kwestie związane z wartością badawczą materiałów, źródłem i zasadami jego wydania³.

Niniejsza publikacja stanowi część drugą tej edycji i obejmuje protokoły nr 183–189. Protokoły te zostały sporządzone w dniach 20–23 kwietnia 1939 r. Zostały wydane zgodnie z zasadami, które przyjęto i wyjaśniono we wprowadzeniu do pierwszej części edycji. Na potrzeby całej edycji przyjęliśmy konsekwentnie, że w przypisach będziemy podawać informacje o osobach i instytucjach pojawiających się w tekstach protokołów po raz pierwszy. Krótkie biogramy członków podkomisji, a także osób i instytucji wnoszących uwagi do projektu wzmiankowanych po raz pierwszy w ramach protokołów znajdują się zatem w pierwszej części edycji. Zgodnie z przyjętymi zasadami także i w drugiej części staraliśmy się podać tego typu informacje, a ich brak oznacza, że mimo starań nie udało się odnaleźć żadnych danych na temat wymienionej w tekście protokołów osoby czy instytucji. W celu zapewnienia jednolitości edycji przy przytaczaniu w przypisach tekstów tłumaczeń obcych przepisów posługiwaliśmy się wydaniem wykorzystywanymi w pierwszej części, zachowując przy tym oryginalną pisownię.

¹ Mikołajczyk, Nancka, „Nieznane protokoły”.

² *Ibidem*, 102–3.

³ *Ibidem*, 103–5.

[s. 1] Protokół nr 183

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 20 kwietnia 1939, o godz. 10 m. 30 w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski i J. Sławski.

Prof. Abraham usprawiedliwił^a swoją nieobecność i nadesłał uwagi do art. 46 i 88 projektu.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

Porządek dzienny: Dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Na początku posiedzenia Przewodniczący wygłosił krótkie przemówienie, poświęcone członkowi podkomisji i referentowi ś.p. prof. St. Gołąbowi.

Podkomisja uczciła pamięć prof. Gołęba przez powstanie.

Przewodniczący wnosi o zastąpienie „uznania” przez „uznawanie” w art. 24.

Pozostawiono ten wniosek do rewizji.

Art. 40.

Odczytano uwagi: 1) dr. Świdy, 2) sędziego Monciebowicza, 3) Sądu Apelacyjnego w Lublinie, 4) Polskiego Towarzystwa Pediatricznego, 5) Dyrektora Wydziału Opieki Społecznej i Zdrowia Publicznego Zarządu Miejskiego w m. st. Warszawie, 6) Samopomocy Społecz-[s. 2] nej Kobiet.

Longchamps jest zdania, że sąd, który orzeka o rozwodzie, rozłączeniu lub unieważnieniu małżeństwa^b i który zna dobrze całą sprawę, powinien decydować komu z małżonków powierzyć opiekę nad dzieckiem ze względu na interes dziecka.

Sławski podziela ten pogląd.

Podkomisja postanowiła wprowadzić do §§ 2 i 3 art. 40 przepis przejściowy, normujący kwestię powierzenia opieki w przypadkach, gdy o rozłączeniu orzeka sąd duchowny.

Uchwalono uzupełnić art. 40 przez dodanie przypadku odebrania władzy rodzicielskiej. Odczytano art. 363 kcp⁴.

Przewodniczący poddaje pod dyskusję kwestię, czy można rozciągnąć art. 40 na przypadki faktycznego stanu rozłączenia.

Sławski uważa, że wystarczy przepis art. 72 projektu prawa małżeńskiego, a poza tym można dać przepis wprowadzający.

Longchamps zwraca uwagę na różnicę między art. 40 i 72 proj.[ektu] prawa małżeńskiego.

Według art. 40 to z rodziców, któremu nie powierzono dziecka, nie ma władzy rodzicielskiej, inaczej jest według projektu prawa małżeńskiego.

Odczytano art. 39 projektu.

Sławski uważa, że dobre jest rozwiązanie, jakie przewiduje projekt prawa małżeńskiego. Matka, która w procesie rozwodowym została uznana winną, może być dobrą matką i sąd powierzy jej małoletnie dziecko. Byłoby niesłuszne, aby ojciec w tym przypadku tracił władzę rodzicielską.

Przewodniczący zwraca uwagę na § 3 art. 40.

Odczytano jeszcze § 1635 kod.[eksu] niem.[ieckiego]⁵ i art. 48 projektu referenta.

[s. 3] Sławski proponuje, aby w art. 40 dać przepis, że sąd orzekający rozłączenie może orzec o pozbawieniu władzy rodzicielskiej.

Postanowiono zawiesić uchwałę co do art. 40 i rozpoznać ją na następnej sesji z udziałem członków podkomisji Abrahama i Lutostańskiego.

⁴ Art. 363 KCKP: „Komukolwiek opieka nad dziećmi będzie poruczoną, ojciec lub matka od opieki wyłączeni, również i matka od opieki wymawiająca się, nie tracą prawa wglądania w utrzymywanie i wychowanie swych dzieci”. Zob. *Kodeks Cywilny Królestwa Polskiego*, 144.

⁵ § 1635 BGB: „Jeżeli małżeństwo rozwiedziono z jednego z powodów wymienionych w §§ 1565 do 1568, a jednego małżonka uznano jedynie winnym, natenczas przysługuje staranie o osobę dziecka, jak długo małżonkowie rozwiedzeni żyją drugiemu małżonkowi; jeżeli obu małżonków uznano winnymi, przysługuje staranie o syna niżej 6 lat lub o córkę matce, o syna, który liczy więcej niż 6 lat, ojcu. Sąd opiekuńczy może wydać odmienne zarządzenie, jeżeli ono jest ze szczególnych powodów wskazane w interesie dziecka; Sąd opiekuńczy może to zarządzenie znieść, jeżeli już nie jest potrzebnem. Prawo ojca do zastępywania dziecka pozostaje nienaruszone”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 165–6.

Art. 41.

Odczytano uwagi: 1) sędziego Monciebowicza, 2) Izb Notarialnych, 3) Związku Adwokatów Polskich Oddział w Toruniu, 4) sędziego Hajka, 5) Naczelnej Rady Adwokackiej, 6) sędziów Balińskiego, Holewińskiego i Rakowieckiego.

Sławski wnosi o zastąpienie słów „w zakresie swej władzy rodzicielskiej” słowami „któremu przysługuje władza rodzicielska”.

Przewodniczący proponuje wyrażenie „sprawującej władzę rodzicielską”.

Uchwalono przeredagować pierwsze zdanie jak następuje:

„Każde z rodziców, sprawujących władzę rodzicielską, jest przedstawicielem ustawowym dziecka”.

Sławski wyraża pogląd, że matka ma prawo zastępowania dziecka i choć zdanie ojca przeważało, jej czynności są ważne; matka przekracza wówczas tylko zakres zastępstwa.

Podkomisja podzieliła ten pogląd.

Odczytano art. 5a.

Przewodniczący wypowiada się za tym, aby stosować ogólną zasadę, która została przyjęta w art. 5a.

Longchamps wnosi o przeredagowanie drugiego zdania jak następuje: „Przepis ten nie stosuje się w razie sprzeczności między interesem dziecka a rodziców lub między interesami [s. 4] dzieci”. Mówca uważa, że można również skreślić drugie zdanie.

Odczytano § 1795 p. 2 kod.[eksu] niem.[ieckiego]⁶.

Sławski wypowiada się za pozostawieniem drugiego zdania art. 41.

Longchamps proponuje, aby drugie zdanie ograniczyć do sprzeczności między interesem^c dziecka i rodziców.

Przewodniczący wypowiada się za redakcją: „W razie sprzeczności między interesem dziecka a interesem jednego z rodziców sąd (urząd) ustanowi kuratora dla ochrony praw dziecka”. Mówca zaznacza, że w przypadku sprzeczności między interesami dzieci będzie miał zastosowanie art. 5a § 2.

⁶ § 1795 BGB: „Opiekun nie może zastępować pupila: 2. przy czynności prawnej, która ma na celu przeniesienie lub obciążenie pretensji pupila przeciw opiekunowi zabezpieczonej prawem zastawu, hipoteką lub poręką lub zniesienie albo zmniejszenie tego zabezpieczenia lub stwarza zobowiązanie pupila do takiego przeniesienia, obciążenia, zniesienia lub zmniejszenia”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 196.

Uchwalono skreślić drugie zdanie art. 41 i uzupełnić art. 5a przez dodanie § 3 w redakcji: „Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio do procesów”.

Art. 42 pozostawiono^d bez zmiany.

Oddział 3

Władza rodzicielska w stosunku do osoby dziecka

Art. 43.

Odczytano uwagi: 1) sędziego Hajka, 2) Związku Adwokatów Polskich Oddział w Toruniu, 3) Zrzeszenia Polskich Prawników Katolików.

Odczytano art. 40a projektu.

Sławski wypowiada się za redakcją proponowaną przez Naczelną Radę Adwokacką.

Longchamps uważa, że wystarczy art. 40a.

Przewodniczący w związku z uwagą Prawników Katolików zaznacza, że jest pożądane, aby dzieci były wychowywane w duchu religijnym, ale przepis taki byłby niebezpieczny, gdyż w przypadku nieuszanowania religii przez rodziców sąd mógłby ode-[s. 5] brać im władzę rodzicielską.

Mówca jest zdania, że należy pozostawić tę kwestię obyczajowości powszechnej.

Sławski sądzi, że w powyższym przypadku nie powinno nastąpić odebranie władzy rodzicielskiej, lecz kurator mógłby najwyżej zażądać, aby dziecko uczyło się religii.

Longchamps zaznacza, że przepis zobowiązujący rodziców do wychowywania dzieci w duchu religijnym nie będzie miał praktycznego znaczenia w przypadku, gdy rodzice są bezwyznaniowi. Postanowiono nie uzupełniać art. 43 co do wychowywania dzieci w duchu religijnym.

Odczytano jeszcze art. 49^e projektu referenta i § 1631 kod.[eksu] niem.[ieckiego]⁷.

Na wniosek Przewodniczącego uchwalono mówić o dziecku w liczbie pojedynczej.

Art. 44.

Odczytano uwagi: 1) Związku Adwokatów Polskich Oddział w Toruniu, 2) Naczelnej Rady Adwokackiej, 3) sędziów Balińskiego, Holewińskiego i Rakowieckiego, 4) Tow.[arzystwa] „Opieka”, 5) Zrzeszenia Polskich Prawników Katolików.

⁷ § 1631 BGB: „Staranie o osobę dziecka obejmuje prawo i obowiązek wychowywania dziecka, nadzorowania i oznaczenia jego miejsca pobytu. Ojciec może z mocy prawa wychowania użyć przeciw dziecku odpowiednich środków karcenia. Na jego wniosek dopomoże mu Sąd opiekuńczy przez użycie odpowiednich środków karcenia”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 165.

Odczytano jeszcze art. 249, 271 i 275 kod.[eksu] szwajc.[arskiego]⁸.

Longchamps wnosi o skreślenie słów „dopóki pozostaje pod ich władzą” i o dodanie „szacunku” w art. 34.

Na wniosek Przewodniczącego uchwalono preredagować § 1 jak następuje:

„Dziecko winno rodzicom uszanowanie oraz, dopóki pozostaje pod ich władzą, posłuszeństwo”.

§2. Pozostawiono bez zmiany.

Na tym posiedzenie zakończono o godz. 13 m. 30.

(-) W. Miszewski

(-) J. Prusiecka

^a *W oryginale usprawiedliwł – i nadpisane ręcznie.*

^b *W oryginale małżeństwa nadpisane w interlinii.*

^c *W oryginale interes, ręcznie dopisano w interlinii em.*

^d *Przed pozostawiono skreślone przy pomocy x słowo, prawdopodobnie postanowiono.*

^e *W oryginale 3 albo 8, poprawione ręcznie na 9.*

[s. 1] Protokół nr 184

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 20 kwietnia 1939, o godz. 17 m. 30, w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski i J. Sławski.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

⁸ Art. 249 ZGB: “Zur Eintragung gelangen die Bestimmungen, die Dritten gegenüber wirksam sein sollen. Die Eintragung erfolgt, wo das Gesetz es nicht anders bestimmt oder der Ehevertrag die Eintragung nicht ausdrücklich ausschliesst, auf das einseitige Begehren eines Ehegatten.”; Art 271. ZGB: “Eltern und Kinder sind einander allen Beistand und alle Rücksicht schuldig, die das Wohl der Gemeinschaft erfordert.”; Art 275. ZGB: “Die Kinder sind den Eltern Gehorsam und Ehrerbietung schuldig. Die Eltern haben ihre Kinder ihren Verhältnissen entsprechend zu erziehen und insbesondere auch den körperlich oder geistig gebrechlichen eine angemessene Ausbildung zu verschaffen. Sie geben dem Kinde den Personennamen”.

Porządek dzienny: Dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Art. 45.

Odczytano uwagi: 1) sędziego Patka i 2) sędziego Kędzierskiego.

Odczytano § 1632 kod.[eksu] niem.[ieckiego]⁹ i art. 59 § 2 projektu.

Przewodniczący sądzi, że wystarczą przepisy art. 59.

Longchamps wnosi o uzupełnienia art. 59 przez dodanie § 3 w redakcji:

„Wniosek o wydanie takiego zarządzenia wstrzymuje postępowanie o wydanie dziecka”.

Przewodniczący uważa, że wystarczy obecna redakcja art. 59. Może być tylko sprzeczność zarządzeń władzy opiekuńczej w stosunku do sądu.

Sławski proponuje, aby w art. 59 powiedzieć, że władza opiekuńcza odbiera tymczasowo pieczę nad osobą dziecka, w ten spo-**[s. 2]** sób odpadnie podstawa do skargi.

Odczytano art. 197 kpc¹⁰.

Podkomisja wyraziła pogląd, że niepotrzebny jest dodatek proponowany przez sędziego Kędzierskiego wobec art. 197 kpc.

Na wniosek Przewodniczącego uchwalono przeredagować art. 45 jak następuje:

„§ 1. Każde z rodziców, sprawujących władzę rodzicielską, ma prawo żądać wydania dziecka od osoby, która je bezprawnie zatrzymuje.

§ 2. Przy poszukiwaniu dziecka zaginionego można żądać pomocy władz publicznych”.

⁹ § 1632 BGB: „Staranie o osobę dziecka obejmuje prawo żądania wydania dziecka od każdego, kto je bezprawnie ojcu zatrzymuje (vorenhalt)”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 165.

¹⁰ Art. 197 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1930 nr 83 poz. 651) (dalej: KPC): „§ 1. W razie śmierci strony, strona przeciwna lub współuczestnik sporu żądać mogą wezwania wskazanych przez siebie osób, jako następców prawnych zmarłego. Po wezwaniu tych osób na rozprawę, sąd postanowi podjęcie dalszego postępowania, jeżeli ich przymiot następców prawnych będzie udowodniony. § 2. Jeżeli jednak ten ich przymiot nie będzie udowodniony, sąd na wniosek strony interesowanej ustanowi kuratora, poczem po wysłuchaniu go poweźmie, stosownie do okoliczności, postanowienie co do podjęcia dalszego postępowania”.

Art. 46.

Odczytano uwagi: 1) dr. Świdy, 2) not. Sławskiego, 3) prof. Abrahama, 4) Naczelnej Rady Adwokackiej, 5) sędziego Lipki, 6) sędziów Balińskiego, Holewińskiego i Rakowieckiego, 7) Tow.[arzystwa] „Opieka” i 8) Zrzeszenia Polskich Prawników Katolików.

Odczytano jeszcze protokół nr 148.

Longchamps zaznacza, że rodzice mogli zmienić wyznanie ze względów matrymonialnych, ale chcą żeby dzieci były katolikami.

Sławski wypowiada się za tym, aby dać wyraz zasadzie, że jeżeli jedno z rodziców jest katolikiem, dzieci są wówczas katolikami.

Longchamps proponuje następujący dodatek do § 1:

„Rodzice mogą się jednak umówić, że dziecko będzie wychowywane w religii katolickiej”.

Odczytano art. 2 ustawy z d.[nia] 1 III 1926, poz. 413¹¹.

Przewodniczący formułuje wniosek Longchamps’a w sposób następujący:

„Rodzice wyznania niekatolickiego mogą jednak postanowić, [s. 3] że dziecko będzie wychowywane w religii katolickiej.”

Odczytano art. 195 prawa o małżeństwie z r. 1836¹².

Na tym posiedzenie zakończono o godz. 19 m. 30.

(-) W. Miszewski

(-) J. Prusiecka

¹¹ W rzeczywistości jest to: Ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o aktach (metrykach) urodzenia dzieci nieznanymi rodziców na obszarze byłego zaboru rosyjskiego. (Dz.U. nr 72, poz. 413). Art. 2 brzmi: „Władza administracyjna, powziąwszy wiadomość o dziecku nieznanymi rodziców, wyświetli niezwłocznie okoliczności znalezienia jego lub przyjęcia w pieczę, orzeknie do jakiego wyznania dziecko ma należeć, z jednoczesnym wyborem dlań imienia, jeśli dziecko go jeszcze nie posiada. Dziecko nieznanymi rodziców zalicza się do tego wyznania religijnego, do jakiego można przypuszczać, że dziecko należy, lub należeli jego rodzice. Jeżeli z oznak zewnętrznych, zeznań dziecka lub innych okoliczności ustalić nie można, do jakiego wyznania dziecko należy, takie dziecko zalicza się do wyznania rzymsko-katolickiego. Od orzeczenia władzy administracyjnej w sprawie przynależności wyznaniowej służy osobie, mającej dziecko w swej pieczy, w terminie jednomiesięcznym odwołanie do wyższej instancji”.

¹² Przepis dotyczy dzieci pochodzących z małżeństw osób wyznających religię rzymskokatolicką z osobami wyznań ewangelickich. Art. 195 brzmi: „Synowie spłodzeni w tych małżeństwach wychowani być winni w religii ojców, a córki w religii matek, jeżeli rodzice inaczej się przed ślubem nie umówili”.

[s. 1] Protokół nr 185

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 21 kwietnia 1939, o godz. 10, w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski, J. Sławski oraz Prezydent Komisji B. Pohorecki.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

Porządek dzienny: Dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Art. 46. (d.c.)

Pohorecki ma wątpliwości, czy potrzebny jest przepis proponowany, iż rodzice niekatolicy mogą postanowić, że dzieci będą się wychowywały w religii katolickiej.

Przewodniczący nadmienia, że z obecnej redakcji § 1 wynika, iż nie byłoby to możliwe.

Pohorecki nadmienia, że dla uzyskania rozwodu niekoniecznie oboje rodzice zmieniają wyznanie. Mówca sądzi, że ze stanowiska Kościoła katolickiego nie byłoby pożądanego, aby dziecko katolickie wychowywało się w domu niechrześcijańskim. W konkluzji wypowiada się przeciwko dodatkowi do § 1.

Sławski nie popiera wniosku o zaznaczenie przewagi wyznania rzymsko-katolickiego, ponieważ nie zachodzi konieczna potrzeba [s. 2] takiego przepisu, a życiowo ta rzecz i tak się rozstrzygnie.

Pohorecki sądzi, że rodzice nie-katolicy np. ewangelicy mogą, jeżeli chcą, wychowywać dzieci w religii katolickiej.

Przewodniczący zaznacza, że to byłoby wbrew prawu i możliwy byłby zarzut, iż rodzice nie spełniają swoich obowiązków.

Pohorecki proponuje, aby użyć^a wyrażenia „będzie wychowywane” zamiast „ma być wychowywane”, żeby przepis § 1 nie był tak kategoriyczny.

Sławski popiera wniosek Abrahama do art. 46: „W razie zmiany wyznania rodziców, chrześcijańskie wyznanie ich dzieci (powyżej lat 7) nie może być zmienione na wyzna-

nie niechrześcijańskie” i proponuje jeszcze dodatek: „Katolickie wyznanie nie może być zmienione na inne”.

Przewodniczący wypowiada się również za wnioskiem prof. Abrahama.

Pohorecki jest także za tym wnioskiem, ale bez nawiasu.

Sławski proponuje następujący przepis do § 1 (stosownie do kanonu 1061)¹³: „Rodzice różnych wyznań mogą, jeśli jedno z nich jest wyznania katolickiego, umówić się na piśmie, że dzieci będą wychowane w religii katolickiej”.

Na wniosek Przewodniczącego uchwalono dodać w art. 46 § 1 jako drugie zdanie przepisu następujący:

„W razie zmiany wyznania rodziców wyznanie rzymsko-katolickie dzieci nie może być zmienione na inne wyznanie, a wyznanie chrześcijańskie nie może być zmienione na niechrześcijańskie”.

Sławski proponuje następujący przepis: „Jeżeli rodzice, z których jedno jest wyznania katolickie-[s. 3] go, przed ślubem umówili się, że dzieci będą wychowane w religii katolickiej, dzieci w tej religii wychowane będą”.

Longchamps wnosi o dodanie po pierwszym zdaniu § 2 przepisu:

„Postanowienie takie powzięte przed ślubem nie może być zmienione”.

Uchwalono dodać na końcu § 2 przepis:

„Jeżeli jednak rodzice, z których jedno jest wyznania katolickiego, umówili się przed zawarciem małżeństwa, że dzieci będą wychowywane w tym wyznaniu katolickim, będą one wychowane w tym wyznaniu”.

Uchwalono zastąpić w § 1 wyrazy „ma być” słowem „będzie”, w § 2 zmienić kropkę po pierwszym zdaniu na średnik oraz zastąpić „religię” przez „wyznanie”.

Przewodniczący proponuje, aby w § 3 zmienić wiek 18 lat na 17, bo zmiana wyznania może być połączona z zawarciem związku małżeńskiego.

Longchamps wypowiada się za pozostawieniem 18 lat jak przy usamowlgnienu.

Sławski jest za pozostawieniem § 3 bez zmiany.

Przyjęto § 3 art. 46 bez zmiany.

¹³ Kanon 1061 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r. brzmi: „§ 1. Ecclesia super impedimento mixtae i religionis non dispensat, nisi: 1° Urgeant iustae ac graves causae; 2° Cautionem praestiterit coniux acatholicus de amovendo a coniuge catholico perversionis periculo, et uterque coniux de universa prole catholice tantum baptizanda et educanda; 3° Moralis habeatur certitudo de cautionum implemento. § 2. Cautiones regulariter in scriptis exigantur”.

Oddział 4.

Władza rodzicielska w stosunku do majątku dziecka.

Odczytano uwagi ogólne: 1) prof. Bossowskiego i 2) sędziego Monciebowicza.

Przewodniczący poddaje pod dyskusję kwestię, czy nadać rodzicom prawo do dochodów z majątku dziecka?

Longchamps zauważa, że niepotrzebny jest przepis § 2 art. 47, który^b zwalnia rodziców od składania rachunków w czasie trwania władzy rodzicielskiej. Skoro rodzice mają prawo użytkowania, to są zwolnieni od składania rachunków.

[s. 4] Pohorecki jest zdania, iż przepis § 2 art. 47 jest potrzebny, bo chodzi o zaznaczenie, że rodzice w każdym razie są zwolnieni od składania rachunków w czasie trwania władzy rodzicielskiej, ale władza opiekuńcza może^c ingerować, gdy rodzice działają na szkodę dziecka. Wypowiada się za utrzymaniem prawa rodziców do pożytków z majątku dziecka, gdyż chodzi o uniknięcie zatargów.

Sławski podziela ten pogląd.

Longchamps wnosi, aby § 2 art. 47 przenieść do art. 55, żeby kwestię rachunków połączyć w jednym artykule.

Pohorecki nie ma nic przeciwko temu.

Odczytano § 178 kod.[eksu] austr.[iackiego]¹⁴.

Art. 47.

Odczytano uwagi: 1) Adw. Orłańskiej, 2) Polskiego Związku Kobiet z wykształceniem prawniczym, 3) Tow.[arzystwa] „Opieka” i 4) Adw. Dwernickiego.

Longchamps wnosi o skreślenie drugiego zdania § 1 wobec zmiany § 1 art. 38.

Sławski proponuje następującą redakcję pierwszego zdania: „Rodzice, sprawujący władzę rodzicielską nad dzieckiem, zarządzają jego majątkiem”.

Uchwalono pierwsze zdanie § 1 bez zmiany, a drugie zdanie skreślono.

§ 2 uchwalono przenieść do art. 55.

¹⁴ § 178 ABGB: „Przeciwko nadużyciu władzy ojcowskiej, przez które dziecko w prawach swoich zostaje pokrzywdzone lub przeciwko zaniedbaniu obowiązków z władzą tą połączonych, nie tylko samo dziecko, ale każdy, kto o tem ma wiadomość, szczególnie zaś najbliżsi krewni, mogą zażądać pomocy sądu. Sąd obowiązany jest przedmiot zażalenia zbadać i stosownie do okoliczności poczynić zarządzenia”. Zob. Wróblewski, *Powszechny Austriacki*, Cz. I, 155.

§ 3 przyjęto bez zmiany.

Art. 48.

Odczytano uwagę sędziów Balińskiego, Holewińskiego i Rakowieckiego.

Sławski zaznacza, że art. 48 ujęty jest procesualnie, że [s. 5] należałoby powiedzieć, iż w tym przypadku rodzice nie mają zarządu.

Przewodniczący jest zdania, że art. 48 trzeba zamieścić jako art. 53a.

Pohorecki uważa, że art. 48 jest dobrze umieszczony, bo łączy się z art. 47.

Longchamps proponuje, aby wobec tego art. 53 § 1 przenieść przed art. 48.

Pohorecki sądzi, że można by dać sformułowanie ogólne: „W przypadkach, gdy rodzice zarządu nie sprawują, państwowa władza opiekuńcza wyznacza zarządcę”.

Sławski jest zdania, że władza opiekuńcza powinna wyznaczać kuratora, a nie zarządców.

Przewodniczący nadmienia, że postępowanie cywilne również przewiduje zarządcę przymusowego i że sytuacja kuratora też jest nieokreślona.

Sławski zaznacza, że funkcje kuratora będą określone w dziale o opiece i kurateli.

Przewodniczący uważa, że zarządca nie zawsze działa w imieniu dziecka, bo jeżeli są przeszkody natury faktycznej, to działa on w imieniu rodziców.

Pohorecki jest zdania, że zarządca^d będzie zawsze działał w imieniu dziecka.

Odczytano § 149 kod.[eksu] austr.[iackiego]¹⁵.

Longchamps przyłącza się do zdania Sławskiego.

Uchwalono preredagować art. 48 jak następuje:

„Sąd »urząd« opiekuńczy wyznaczy kuratora do zarządu majątkiem, którym rodzice nie mogą zarządzać albo które dziecko otrzymało z wyłączeniem zarządu rodziców”.

¹⁵ Art. 149 ABGB: „Wszystko, co tylko dzieci jakimkolwiek sposobem prawnym nabywają, jest ich własnością; dopóki jednak zostają pod władzą ojcowską, zarząd należy do ojca. Tylko w tym razie, jeżeli ojciec niezdolny jest do zarządu, lub jeżeli wyłączony od niego został przez osoby, od których dzieci majątek otrzymały, sąd powinien wyznaczyć innego zarządcę”. Zob. Wróblewski, *Powszechny Austriacki*, Cz. I, 127–8.

[s. 6] Art. 49.

Odczytano uwagi do §§ 1 i 2: 1) sędziego Monciebowicza, 2) prezesa Ćwicyńskiego i 3) prof. Bossowskiego oraz do § 3: 1) prezesa Ćwicyńskiego i 2) Polskiego Związku Kobiet z wykształceniem prawniczym.

Sławski ze względu na trudności rozliczeniowe popiera uwagę Kobiet z wykształceniem prawniczym do § 3, aby resztę dochodu przypadającego dzielić po połowie.

Odczytano art. 32 projektu prawa małżeńskiego osobowego.

Pohorecki zaznacza, że trudno będzie określić udział w utrzymaniu rodziny i sprawiedliwy nawet będzie podział reszty dochodu po połowie, bo władza rodzicielska należy do obojga rodziców.

Uchwalono przeredagować § 3 jak następuje:

„Reszta dochodu przypada rodzicom w równych częściach”.

§§ 1 i 2 przyjęto bez zmiany.

Na tym, posiedzenie zakończono o godz. 13 m. 30.

(-) W. Miszewski

(-) J. Prusiecka

^a *Po słowie aby skreślone ręcznie słowo więc i nadpisane maszynowo słowo użyć.*

^b *W oryginale kt-óry.*

^c *Przed słowem może wykreślone przy pomocy x słowo nie.*

^d *Słowo zarządca nadpisane nad wykreślonym przy pomocy x zwrotem w zarządzie.*

[s. 1] Protokół nr 186

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 21 kwietnia 1939, o godz. 17 m. 15, w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski i J. Sławski oraz Prezydent Komisji B. Pohorecki.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

Porządek dzienny: Dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Art. 50.

Odczytano uwagi: 1) Izb Notarialnych, 2) Naczelnej Rady Adwokackiej, 3) sędziów^a Balińskiego, Holewińskiego i Rakowieckiego, 4) Zrzeszenia Polskich Prawników Katolików i 5) prof. Abrahama.

Przewodniczący zaznacza, iż niejasne jest, co będzie mógł zająć wierzyciel rodziców.

Pohorecki jest zdania, że wierzyciel zajmie wszystko, a rodzice wystąpią o zwolnienie od egzekucji.

Przewodniczący sądzi, że ten przepis będzie trudny do zastosowania i wierzyciele prawdopodobnie nie będą zajmować dochodów.

Pohorecki uważa, że w gorszym położeniu będą rodzice, którzy muszą wykazać, co jest potrzebne na utrzymanie dzieci.

Longchamps nadmienia, że niejasny jest § 3. Mówca rozumie go w ten sposób, że wierzyciele dziecka mogą domagać się zaspokojenia z substancji.

[s. 2] Sławski zaznacza, że przepis ten jest wzorowany na § 1659 kod.[eksu] niem.[ieckiego]¹⁶.

Longchamps wnosi, aby powiedzieć wyraźnie w § 3, że wierzyciele dziecka mogą domagać się zaspokojenia zarówno z substancji jak i z dochodów.

Pohorecki jest zdania, że rodzice przychodzą ze swoim prawem do pożytków dopiero po zaspokojeniu wierzycieli^b dziecka.

Sławski sądzi, że pobrane dochody nie podlegają egzekucji.

Przewodniczący podziela to zdanie.

Longchamps nadmienia, że pożytki pobrane z majątku dziecka mieszają się z majątkiem rodziców.

¹⁶ § 1659 BGB: „Wierzyciele dziecka mogą żądać zaspokojenia z majątku dziecka bez względu na rodzicielskie użytkowanie. Jeżeli ojciec pozbył lub zużył rzeczy znikome po myśli § 1653, natenczas jest on wobec wierzycieli zobowiązany do natychmiastowego zwrotu”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 170.

Sławski dodaje jeszcze, że według prawa niemieckiego *fructus percepti* nie należą do majątku dziecka.

Przewodniczący poddaje pod rozstrzygnięcie kwestię, czy dochód pobrany przez ojca i matkę można zająć?

Pohorecki uważa, że trudno będzie ustalić, co w majątku rodziców jest dochodem pobranym z majątku dziecka.

Sławski zwraca uwagę na przepis § 1654 kod.[eksu] niem.[ieckiego]¹⁷, według którego ojciec odpowiada bezpośrednio wobec wierzycieli dziecka.

Przewodniczący powołuje się na art. 58 projektu.

Longchamps zastanawia się nad tym, czy by nie skreślić § 3.

Pohorecki wyjaśnia, iż chodzi o to, aby wierzyciele dziecka mieli pierwszeństwo, bo możliwy jest zbieg wierzycieli dziecka i wierzycieli rodziców. Zwraca uwagę na §§ 2 i 3 art. 49, według których rodzicom przypada reszta czystego dochodu.

Sławski jest zdania, że rodzice powinni odpowiadać za długi dziecka.

Pohorecki uważa, że rodzice odpowiadają za długi dziecka, ale w granicach dochodu z majątku dziecka.

[s. 3] Przewodniczący jest zdania, że rodzice są właścicielami całych pożytków z obowiązkiem pokrywania ciężarów majątku dziecka.

Sławski wnosi o uzupełnienie § 3 wzmianką o zarządzie przymusowym.

Przewodniczący sądzi, że i na podstawie obecnej redakcji § 3 możliwy będzie również zarząd przymusowy.

Sławski wnosi o preredagowanie § 3 jak następuje:

„Egzekucji prowadzonej przez wierzycieli dziecka podlegają z pierwszeństwem przed wierzycielami rodziców również pożytki majątku dziecka już przez rodziców pobrane”.

Przewodniczący uważa, że redakcja § 3 jest wystarczająca.

¹⁷ § 1654 BGB: „Ojciec ponosi ciężary majątku podlegającego jego użytkowaniu. Jego odpowiedzialność oznacza się wedle przepisów §§ 1384 do 1386, 1388 obowiązujących dla stanu majątkowego zarządu i użytkowania. Do ciężarów należą także koszty sporu, prowadzonego za dziecko, o ile one nie ciążyą na wolnym majątku, jako też koszty obrony dziecka w postępowaniu karnem wdrożonym przeciw dziecku, z zastrzeżeniem obowiązku zwrotu przez dziecko w razie jego zasądzenia”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 169.

Pohorecki proponuje następującą redakcję:

„pożytki z majątku dziecka podlegają egzekucji na rzecz jego wierzycieli z pierwszeństwem przed wierzycielami rodziców”.

Longchamps wypowiada się za pozostawieniem § 3 bez zmiany.

Uchwalono pozostawić § 3 bez zmiany.

Sławski zaznacza, że egzekwować można dochód brutto, a nie dochód czysty, który jest pojęciem rachunkowym.

Przyjęto art. 50 bez zmiany.

Art. 51.

Odczytano uwagę sędziego Monciebowicza.

Uwagi nie uwzględniono, gdyż uznano, że proponowany przepis byłby niebezpieczny.

Przewodniczący podnosi kwestię, czy art. 51 nie jest zbędny wobec art. 6 projektu.

Pohorecki wypowiada się za pozostawieniem art. 6 i art. 51.

Longchamps nie widzi sprzeczności między art. 6 i art. 51.

[s. 4] Pozostawiono §§ 1 i 2 art. 51 bez zmiany.

§ 3 preredagowano na wniosek Przewodniczącego jak następuje:

„Na wniosek rodziców sąd (urząd) opiekuńczy może wydać polecenie pracodawcy, aby bezpośrednio im wypłacał⁶ odpowiednią część zarobku dziecka. Zapłata, dokonana dziecku wbrew temu poleceniu nie zwalnia pracodawcy od uiszczenia do rąk rodziców”.

Sławski ponawia wniosek, który stawiał w pierwszym czytaniu, że rodzicom wolno zrezygnować z prawa użytkowania. Mówca wyjaśnia, że ze względu na przepisy podatkowe w interesie dzieci jest konieczna możliwość zrzeczenia się pożytków przez rodziców, gdyż wówczas każde dziecko płaci podatek ze swojej części dochodu.

Pohorecki porusza kwestię, czy rodzice zawierają umowy najmu i dzierżawy imieniem dziecka, czy własnym prawem.

Longchamps jest zdania, że rodzice zawierają te umowy imieniem dziecka.

Na tym posiedzenie zakończono o godz. 19. m. 15.

(-) W. Miszewski

(-) J. Prusiecka

^a *W oryginale sędziów. Zbędne e wykreślono przy pomocy x.*

^b *W oryginale wierzyciela. Litera a poprawiona ręcznie na i.*

^c *W oryginale wypłacił poprawione maszynowo na wypłacał.*

[s. 1] Protokół nr 187

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 22 kwietnia 1939, o godz. 10, w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski i J. Sławski oraz Prezydent Komisji B. Pohorecki.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

Porządek dzienny: dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Dalszy ciąg dyskusji nad wnioskiem Sławskiego z poprzedniego posiedzenia.

Longchamps nie widzi uzasadnienia, aby rodzice zrzekli się prawa użytkowania. Jeżeli chcą, mogą подарować dziecku resztę czystego dochodu, który do nich należy.

Sławski wyjaśnia, że chodzi o kwestie podatkowe, od darowizny urząd skarbowy zażąda podatku.

Odczytano art. 11 ustawy o^a podatku dochodowym i art. 3 rozp.[orzędzenia] wyk.[onawczego] z r. 1936 (poz. 301)¹⁸.

¹⁸ Art. 11 Ustawy o państwowym podatku dochodowym w brzmieniu ustalonym na dzień 1 stycznia 1936 r.: „Do dochodów głowy rodziny dolicza się dochody jej małżonka sądownie nierozłącznego oraz dochody krewnych zstępnych, o ile głowie rodziny służy prawo rozporządzania dochodami ze źródeł, należących do krewnych zstępnych, lub też prawo użytkowania tych dochodów. Jeżeli jednak dochód wymienionych członków rodziny osiągnięty został ze źródeł, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt. b) i ust. 5 ustawy niniejszej, wówczas co do tego dochodu członkowie rodziny podlegają oddzielnemu opodatkowaniu.” Obwieszczenie

Sławski w związku z § 3 art. 49 proponuje przepis następujący:

„Rodzice mogą jednakże przekazać nadwyżkę dochodu bezpośrednio na rzecz dziecka. Przekazaną nadwyżkę uważa się jako dochód dziecka, a nie jako dochód rodziców”.

[s. 2] Pohorecki uważa, że zrzeczenie się (w ścisłym znaczeniu) prawa do pożytków nie powinno być dozwolone. W razie zrzeczenia się nie byłoby, zdaniem mówcy, podatku od darowizn, ale byłby podatek od dochodu.

Sławski wnosi o odroczenie tej kwestii do czasu zbadania orzeczeń do art. 11 ust.[awy] o pod.[atku] doch.[odowym].

Pohorecki uważa za niewłaściwe podejście do tej sprawy ze względu na podatek dochodowy.

Longchamps wypowiada się za drugim wnioskiem Sławskiego, aby nie traktować zrzeczenia się prawa do pożytków jako darowiznę. Kwestia ta ma znaczenie i ze względu na prawo spadkowe.

Odczytano art. 355 kod.[eksu] zob.[owiązań]¹⁹.

Longchamps uważa, że możliwa jest interpretacja, iż zrzeczenie się przez rodziców prawa do pożytków odpowiada obowiązкови moralnemu.

Przewodniczący ma co do tego wątpliwości.

Pohorecki jest przeciwny regulowaniu tej kwestii, gdyż uważa przypadki zrzeczenia się za mało aktualne.

Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1935 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o państwowym podatku dochodowym. (Dz.U. 1936 nr 2 poz. 6); § 3. (nie art.) Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 27 kwietnia 1936 r. w sprawie wykonania ustawy o państwowym podatku dochodowym brzmi: „Dochody, osiągnane z tytułu posiadania akcji, udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielniach i tym podobnych udziałów przez osoby fizyczne, nie mające na obszarze Państwa miejsca zamieszkania, ani też nie przebywające w Polsce dłużej niż rok, jak również przez osoby prawne, których siedziba zarządu znajduje się poza granicami Państwa, nie podlegają opodatkowaniu. Natomiast podlegają opodatkowaniu dochody, osiągnane przez powyższe osoby z tytułu udziału w spółkach jawnych, w spółkach komandytowych oraz z wszelkiego rodzaju współwłasności w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych” (Dz.U. 1936 nr 40 poz. 301).

¹⁹ Art. 355 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. 1933 nr 82 poz. 598) (dalej: KZ): „Przepisów o darowiznie nie stosuje się: 1) jeżeli kto bez wynagrodzenia zobowiązuje się do usług lub daje drugiemu używanie rzeczy, chociażby zazwyczaj za te usługi lub danie używania pobierał wynagrodzenie; 2) jeżeli kto zrzeka się prawa, którego jeszcze nie nabył lub które nabył w takich warunkach, że w razie zrzeczenia się prawo uważa się za nienabyte; 3) o ile przyrzeczone lub dokonane przysporzenie majątkowe odpowiada obowiązкови moralnemu, względem przyzwoitości lub zwyczajom”.

Większością głosów postanowiono nie regulować kwestii zrzeczenia się przez rodziców prawa do pożytków.

Longchamps sądzi, że przy § 3 art. 49 można by napisać, że rodzice mogą się zrzec reszty dochodów.

Pohorecki zaznacza, że przy zrzeczeniu się mogą być pokrzywdzone inne^b dzieci.

Longchamps wyjaśnia, że rodzice mogliby się zrzec tylko tej części dochodów, która pozostanie po potrąceniu ciężarów utrzymania dziecka i jego rodzeństwa. Uważa, że można jeszcze dać przepis, że o ile rodzice oddają nadwyżkę dziecku, to nie jest to darowizna.

[s. 3] Odczytano § 785 kod.[eksu] austr.[iackiego]²⁰.

Przewodniczący proponuje następujący dodatek do § 3 art. 49: „o ile jej nie zrzekli się na rzecz dziecka. Do tego zrzeczenia się nie stosuje się przepisów o darowiznie”.

Pohorecki wypowiada się przeciw dodatkowi. Mówca jest zdania, że to byłaby darowizna, a poza tym uważa, że przepis ten może być niebezpieczny dla wierzycieli.

Longchamps nadmienia, że jeżeli to będzie darowizna, to ułatwiona będzie dla wierzycieli skarga pauliańska.

Pohorecki jest zdania, że rodzice nie mogą się zrzec prawa pobierania pożytków. Prawo to nie jest ustanowione w interesie rodziców, lecz jest to przepis porządku publicznego, który nie jest w wolnej dyspozycji stron.

Longchamps sądzi, że prawo do pożytków to wynagrodzenie dla rodziców za prowadzenie zarządu majątkiem dziecka i zachęta do dobrego zarządzania.

Pohorecki odrzuca ideę wynagrodzenia, korzyść to skutek uboczny, a cel jest inny.

Sławski jest zdania, że użytkowanie jest wprowadzone w interesie rodziny, ale i zrzeczenie się może być w interesie rodziny, np. jeżeli rodzice mają dużo długów. Proponuje, aby wprowadzić możliwość zrzeczenia się prawa do pożytków za zezwoleniem państwowej władzy opiekuńczej.

Przewodniczący nie widzi korzyści zrzekania się prawa do pożytków za zezwoleniem państwowej władzy opiekuńczej, tym bardziej, że prowadziłyby to do obejścia praw wierzycieli. Interes publiczny wymaga, aby rodzice mieli użytkowanie, ale trzeba uwzględnić także prawa wierzycieli. Zrzeczenie się prawa do pożytków byłoby celowe jedynie

²⁰ § 785 ABGB: „Długi i inne ciężary, które jeszcze za życia spadkodawcy do majątku były przywiązane, strąca się z masy”. Zob. Wróblewski, *Powszechny Austriacki*, Cz. I, 629.

dla celów podatkowych, ale [s. 4] takiej^c koncepcji podkomisja nie przyjęła, zrzeczenie się pożytków dla innych celów nie jest potrzebne.

Longchamps zaznacza, że przeważnie chodzi o wierzycieli z czasu użytkowania, którzy^d powinni mieć możliwość dochodzenia swych praw z użytkowania.

Postanowiono na razie nie wprowadzać zrzeczenia się pożytków przez rodziców i zba-
dać jeszcze kwestie podatkowe.

Art. 52.

Odczytano uwagi: 1) sędziego Monciebowicza i 2) Zrzeszenia Polskich Prawników Katolików.

Przewodniczący jest zdania, że nie trzeba ograniczać rodziców. Jeżeli oboje sprawują władzę rodzicielską, jest gwarancja, że dobrze sprawują tę władzę. Wypowiada się przeciwko rozciąganiu tego przepisu na inne przypadki (kiedy oboje rodzice żyją),^e jak to proponuje sędzia Monciebowicz.

Sławski proponuje, aby słowa „na żądanie państwowej władzy opiekuńczej w innych ważnych przypadkach” przenieść do art. 59.

Pohorecki jest zdania, że art. 52 ma na myśli przypadki, gdy jedno z małżonków sprawuje władzę rodzicielską.

Longchamps podziela to zdanie i wypowiada się za zatrzymaniem w art. 52 „innych ważnych przypadków”, bo w art. 59 mówi się już o zaniedbaniach, a w art. 52 faktów jeszcze nie ma, są tylko pogłoski.

Sławski zaznacza, że z art. 52 nie wynika jasno, iż państwowa władza opiekuńcza może żądać spisania inwentarza, gdy władzę rodzicielską sprawuje jedno z rodziców.

Longchamps wnosi o dodanie słów „sam jeden” po słowie „który”.

[s. 5] Pohorecki wypowiada się za zastąpieniem „ważnych przypadków” przez „ważne powody”.

Przewodniczący proponuje następującą redakcję:

„Gdy władzę rodzicielską sprawuje jedno z rodziców z powodu śmierci drugiego albo wskutek unieważnienia małżeństwa, rozłączenia lub rozwodu, sprawujący tę władzę obowiązany jest złożyć sądowi (urzędowi) opiekuńczemu spis inwentarza majątku dziecka, nadto z ważnych powodów winien to uczynić oraz donosić o ważniejszych zmianach w stanie tego majątku na żądanie sądu (urzędu) opiekuńczego”.

Pohorecki wnosi, aby skreślić słowa „tudzież na żądanie państwowej władzy opiekuńczej w innych ważnych przypadkach” i dodać drugie zdanie w redakcji: „W innych ważnych przypadkach małżonek, który sam sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem, ma obowiązek to uczynić na żądanie władzy opiekuńczej” albo skreślić w § 1 drugie zdanie i przenieść go do art. 59.

Uchwalono skreślić słowa „tudzież ...^f przypadkach”, a w art. 59 omówić kwestię spisu inwentarza.

Przyjęto art. 52 w redakcji:

„§ 1. W razie śmierci jednego z rodziców, unieważnienia małżeństwa, rozłączenia lub rozwodu to z rodziców, które sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem, obowiązane jest złożyć sądowi (urzędowi) opiekuńczemu spis inwentarza majątku dziecka i zawiadomić sąd (urząd) opiekuńczy o ważniejszych zmianach w stanie tego majątku.

§ 2. Inwentarz może być spisany bądź przez sprawującego władzę rodzicielską, bądź na jego żądanie przez organ, powołany do spisania inwentarza w postępowaniu spadkowym”.

[s. 6] Art. 53.

Odczytano uwagi: 1) prof. Bossowskiego, 2) Naczelnej Rady Adwokackiej i 3) prof. Abrahama.

Odczytano również protokół nr 152.

Sławski popiera uwagę Bossowskiego, że w przypadku § 2 rodzice powinni utracić władzę rodzicielską, a nie tylko prawo do pożytków.

Longchamps wyjaśnia, że o zarządzie nie ma co mówić, bo zarząd to ciężar, a korzyści rodzice nie będą mieli. Wypowiada się za skreśleniem zarządu i w § 1. W innych przypadkach będzie miał zastosowanie art. 61. Mówca dopatruje się sprzeczności między art. 53 i art. 54 § 2.

Pohorecki nie widzi tej sprzeczności. § 1 art. 53 dotyczy pewnego obiektu, a w art. 54 chodzi o pozbawienie w ogóle prawa do pożytków.

Logchamps uważa, że jeżeli chodzi o przypadek odebrania władzy rodzicielskiej, to § 2 nie jest potrzebny.

Pohorecki nadmienia, że można pozbawić rodziców prawa zarządu (art. 64 § 2), a nie pozbawić ich władzy rodzicielskiej.

Longchamps wypowiada się za tym, aby wyraźnie powiedzieć, że władza opiekuńcza pozbawia prawa do pożytków.

Uchwalono skreślić w § 1 art. 53 słowa „nie sprawują zarządu ani” ze względu na art. 48.

Uchwalono przeredagować § 1 art. 53 jak następuje:

„Rodzice nie pobierają pożytków z majątku, otrzymanego przez dziecko, jeżeli prawo to zostało wyłączone przez osobę, od której dziecko majątek otrzymało (od której majątek pochodzi)”.

§ 2. ^apozostawiono bez zmiany.

[s. 7] Art. 54.

Odczytano uwagi: 1) sędziego Monciebowicza i 2) sędziego Wojasa.

Pohorecki podkreśla słuszne stanowisko projektu, że nie można pozbawić rodziców prawa do pożytków, nie pozbawiając ich władzy rodzicielskiej. Nie widzi potrzeby zmiany redakcji § 2, która jest proponowana w uwagach, bo w § 1 mówi się o pozbawieniu władzy rodzicielskiej, a władzy rodzicielskiej może pozbawić tylko sąd.

Longchamps sądzi, że § 2 bierze pod uwagę inną sytuację niż § 1, bo w § 2 nie ma mowy o odebraniu władzy rodzicielskiej.

Pohorecki zaznacza, że z następnego artykułu wynika, iż można pozbawić rodziców prawa zarządu, nie odbierając im władzy rodzicielskiej.

Longchamps uważa, że § 1 jest niepotrzebny, bo prawo do pożytków wynika z władzy rodzicielskiej.

Sławski jest też zdania, że § 1 jest niepotrzebny i że § 2 można umieścić w następnym rozdziale.

Odczytano art. 361 i 362 kcp²¹.

Na tym posiedzenie zakończono o godz. 13.^h

^a *W oryginale o nadpisane.*

^b *W oryginale słowo inne nadpisane.*

^c *W oryginale j dopisane ręcznie.*

^d *W oryginale który – z nadpisane.*

^e *W oryginale przecinek ręcznie dopisany.*

^f *W oryginale cztery kropki.*

²¹ Art. 361 KCKP: „Jeżeli matka opiekunka chce iść za mąż, powinna przed zawarciem ślubów małżeńskich żądać zwołania rady rodzinnej, która postanowi, czyli opieka przy niej ma pozostać. Gdyby tego zaniebała, utraci opiekę samem przez się prawem, a nowy jej mąż solidarnie będzie odpowiedzialnym za wszelkie wypadki z opieki, którą żona nieprawnie zachowała.” Zob. *Kodeks Cywilny Królestwa Polskiego*, 143; Art. 362 KCKP: „Gdy zwołana rada rodzinna utrzyma matkę przy opiece lub ją do niej przywróci, winna jej dodać koniecznie nowego jej męża za współopiekuna, który ze sprawowania opieki od czasu zawartego małżeństwa stanie się z żoną swą solidarnie odpowiedzialnym”. Zob. *ibidem*.

^gW oryginale przed słowem pozostawiono słowo postanowiono wykreślone maszynowo przy użyciu x.

^hW oryginale brak nazwisk osób podpisujących protokół.

[s. 1] Protokół nr 188

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 22 kwietnia 1939, o godz. 17 m. 30, w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski i J. Sławski oraz Prezydent Komisji B. Pohorecki.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

Porządek dzienny: Dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Art. 54 (d.c.)

Longchamps proponuje, aby o § 2 mówić w związku z art. 59 albo przy art. 61, albo żeby dodać § 3 w art. 53 w brzmieniu: „Poza tymi przypadkami rodzice mogą być pozbawieni prawa do pożytków tylko w razie pozbawienia ich władzy rodzicielskiej”.

Pohorecki godzi się na to.

Sławski wolałby zamieścić § 2 w następnym rozdziale.

Przewodniczący wnosi, aby z § 1 art. 53 utworzyć osobny artykuł, a z § 2 art. 53 i z § 2 art. 54 również osobny artykuł.

Longchamps zaznacza, że w przypadku § 1 art. 53 rodzice też nie są pozbawieni władzy rodzicielskiej, a nie mają prawa do pożytków.

Uchwalono skreślić § 1 art. 54 i zamieścić § 2 art. 54 jako § 3 art. 53.

Longchamps zwraca uwagę, że art. 49, 50, 51 i 53 mówią tylko [s. 2] o pobieraniu pożytków. Byłby za tym, aby art. 52 zamieścić po art. 53.

Uchwalono zamieścić art. 52 po art. 53 jako art. 54 a.

Art. 55 i art. 47 § 2.

Sławski uważa, że zdanie drugie § 2 art. 47 nie jest potrzebne.

Uchwalono jako § 1 art. 55 pierwsze zdanie § 2 art. 47 w redakcji następującej:

„W czasie sprawowania władzy rodzicielskiej rodzice nie są obowiązani do składania rachunków z zarządu”.

Odczytano uwagi do art. 55: 1) prof. Bossowskiego, 2) sędziego Monciebowicza, 3) Izb Notarialnych, 4) Związku Adwokatów Polskich Oddział w Toruniu, 5) Naczelnej Rady Adwokackiej.

Longchamps zwraca uwagę, że według art. 277 kod.[eksu] zob.[owiązań] nie biegnie przedawnienie przeciwko małoletniemu. Mówca porusza kwestie, czy przedawnienie z art. 55 ma się zaczynać od uzyskania przez dziecko pełnoletności^a, czy od ustania władzy rodzicielskiej.

Odczytano § 204 kod.[eksu] niem.[ieckiego]²², orzeczenie z r. 1900 do § 1489 kod.[eksu] austr.[iackiego]²³ i art. 466 kcp²⁴.

Pohorecki wypowiada się za tym, aby przedawnienie liczyło się od pełnoletności.

Postanowiono liczyć przedawnienie od pełnoletności.

Przewodniczący proponuje dodanie na końcu art. 55 wyrazów „lub usamowlnienia”.

Podkomisja wyraziła pogląd, że usamowlnienie traktuje się jak pełnoletność.

Przewodniczący zgodnie z uwagą Naczelnej Rady Adwokackiej proponuje zastąpienie w § 2 słów „władzy rodzicielskiej” słowem „zarządu”.

[s. 3] Sławski uważa, że zarząd to mało, że należałoby dodać i „przedstawicielstwo”.

Pohorecki wypowiada się za pozostawieniem „władzy rodzicielskiej” jako pojęcia ogólnego i zwraca uwagę na to, że rozdział jest zatytułowany „Władza rodzicielska w stosunku do majątku dziecka”.

²² § 204 BGB: „Przedawnienie roszczeń między małżonkami jest wstrzymane, jak długo trwa małżeństwo. To samo stosuje się do roszczeń między rodzicami i dziećmi podczas małoletności dzieci i do roszczeń między opiekunem a pupilem w czasie trwania stosunku opiekuńczego”. Zob. *Niemiecki kodeks*, cz. 2, 46–7.

²³ § 1489 ABGB: „Každá skarga o wynagrodzenie szkody przedawnia się w trzech latach od czasu, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie sprawcy, a to bez względu na to, czy szkoda nastąpiła przez przekroczenie obowiązku kontraktowego, czy też bez związku z kontraktem. Jeżeli poszkodowany nie dowiedział się o szkodzie lub o osobie sprawcy, albo jeżeli szkoda wynikła z przestępstwa, wówczas prawo skargi gaśnie dopiero po trzydziestu latach”. Zob. *Wróblewski, Powszechny Austriacki*, Cz. II, 1353.

²⁴ Art. 466 KCKP: „Wszelkie sprawy małoletniego, dotyczące się czynów opieki przeciw temu, który ją sprawował, przeciw opiekunowi przydanemu, i przeciw członkom rady rodzinnej, upadają przedawnieniem czteroletnim, rachując od pełnoletności.” Zob. *Kodeks Cywilny Królestwa Polskiego*, 193.

Przyjęto bez zmiany § 1 art. 55 jako § 2,^b a § 2 jako § 3.

Art. 56.

Odczytano uwagę Sędziego Wojasa.

Przewodniczący zaznacza, że stosowanie tego przepisu będzie bardzo trudne.

Odczytano art. 396 kod.[eksu] zob.[owiazań]²⁵ i art. 148 projektu prawa rzeczowego²⁶.

Sławski w związku z § 1 porusza kwestię terminu.

Pohorecki uważa, że nie trzeba dawać terminu, bo po dłuższym okresie czasu i tak będzie utrudnione żądanie zwrotu wartości nakładów.

Longchamps sądzi, że drugie zdanie § 2 nie jest potrzebne, bo wynika z pierwszego zdania i z kodeksu zobowiązań.

Odczytano art. 119 kod.[eksu] zob.[owiazań]²⁷.

Pohorecki zaznacza, że w art. 56 przesłanki są inne niż w kodeksie zobowiązań i dlatego wypowiada się za utrzymaniem drugiego zdania § 2.

Longchamps wnosi, aby w § 2 skreślić słowo „jednak”.

Przewodniczący proponuje następującą redakcję: „...chyba, że poczynione zostały ponad obowiązek prawidłowej gospodarki i z innych funduszków niż dochody z majątku dziecka”.

[s. 4] Sławski zgadza się na tę redakcję.

Na tym posiedzenie zakończono o godz. 19 m. 40.

(-) W. Miszewski

(-) J. Prusiecka

²⁵ Art. 396 KZ: „Jeżeli najemca rzecz ulepszył, wynajmujący, w braku odmiennej umowy, ma prawo zatrzymać ulepszenia za zapłatą sumy, odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, lub żądać, aby najemca je usunął”.

²⁶ Art. 148 projektu: „§ 1. Roszczenie właściciela o zwrot rzeczy ruchomej przedawnia się z upływem lat dwudziestu od chwili wygaśnięcia użytkowania. § 2. Inne roszczenia właściciela przeciwko użytkownikowi oraz roszczenia użytkownika do właściciela przedawniają się z upływem roku od chwili zwrotu rzeczy”. Zob. „Projekt prawa rzeczowego”, 26.

²⁷ Art. 119 KZ: „Jeżeli prowadzący cudzą sprawę dokonał zmian w imieniu osoby interesowanej bez wyraźnej potrzeby lub korzyści, albo wbrew wiadomej mu woli tejże osoby, obowiązany jest na jej żądanie przywrócić rzeczy do stanu poprzedniego, a gdyby to nie było możliwe, dać odszkodowanie. Nakłady może zabrać z powrotem, o ile to jest możliwe bez uszkodzenia rzeczy”.

^a *W oryginale ł dopisane ręcznie.*

^b *W oryginale przecinek ręcznie dopisany.*

[s. 1] Protokół nr 189

posiedzenia podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki

Działo się dnia 23 kwietnia 1939, o godz. 10, w Warszawie, w Biurze Komisji Kodyfikacyjnej przy ul. Mokotowskiej 14.

Obecni członkowie podkomisji pp.: R. Longchamps, W. Miszewski i J. Sławski oraz Prezydent Komisji B. Pohorecki.

Przewodniczył: W. Miszewski.

Referował: Przewodniczący.

Protokół prowadziła: J. Prusiecka.

Porządek dzienny: Dalszy ciąg drugiego czytania projektu prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych oraz projektu przepisów o urzędzie opiekuńczym.

Art. 56 (d.c.)

Longchamps proponuje następujące sformułowanie do § 1: „o ile one nie były konieczne w zakresie prawidłowej gospodarki” zamiast „chyba że one przekraczają zakres prawidłowej gospodarki”. Jeżeli chodzi o § 2 mówca sądzi, że wszystkie przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia mają zastosowanie. Jeżeli rodzice według art. 56 mogą zabrać i nakłady, które były korzystne, to wyraz „jednak” jest potrzebny.

Pohorecki sądzi, że rodzice mają obowiązek ponosić nakłady użyteczne.

Longchamps proponuje jeszcze inne sformułowanie do § 1, a mianowicie: „o ile one nie były wymagane w toku prawidłowej gospodarki”.

Odczytano art. 443 projektu prawa rzeczowego²⁸.

[s. 2] Sławski chciałby zaznaczyć w §1, że nakłady muszą być użyteczne i zwiększać wartość rzeczy.

Pohorecki uważa, że trzeba rozstrzygnąć kwestię, czy rodzice mają prawo do zwrotu, jeżeli poczynili nakłady niekonieczne, ale użyteczne i nie z dochodów, lecz z innych funduszy.

²⁸ Art. 443 projektu: „Posiadacz w dobrej wierze może żądać zwrotu nakładów koniecznych, innych zaś nakładów, o ile zwiększają wartość rzeczy w chwili zwrotu. Jednakże właściciel może potrącić wartość pożytków, które posiadaczowi przypadły”. Zob. „Projekt prawa rzeczowego”, 70.

Longchamps jest zdania, że to zależy od prawidłowej gospodarki.

Przewodniczący sądzi, że jeżeli według kodeksu zobowiązań (art. 119) rodzice mieliby obowiązek zabrać nakłady nieużyteczne, a nawet szkodliwe, to nie trzeba nadmieniać, że nakłady mają być użyteczne. Zgadza się na sformułowanie zaproponowane przez Longchamps'a do § 1.

Pohorecki dopatruje się sprzeczności między § 1 i § 2.

Longchamps proponuje, aby w § 1 powiedzieć „a przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia zwrot taki uzasadniają”.

Pohorecki chciałby połączyć § 1 z § 2 w redakcji:

„Jeżeli rodzice, którym służyło prawo pobierania pożytków z majątku dziecka, poczynili w tym majątku z innych funduszków nakłady, które nie były potrzebne w zakresie prawidłowej gospodarki, do zwrotu wartości tych nakładów stosuje się przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia”.

Przewodniczący proponuje inną redakcję, a mianowicie:

„Rodzice, którym służyło prawo pobierania pożytków z majątku dziecka, mogą żądać zwrotu wartości nakładów, jeżeli nie były one potrzebne dla prowadzenia prawidłowej gospodarki i poczynione zostały z innych funduszków niż dochody z majątku dziecka, o ile przy tym żądanie zwrotu jest uzasadnione przepisami o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia”.

Pohorecki daje jeszcze inną redakcję:

[s. 3] „Rodzice, którym służyło prawo pobierania pożytków z majątku dziecka, nie mogą żądać zwrotu wartości nakładów, jeżeli jednak rodzice poczynili nakłady niepotrzebne w zakresie prawidłowej gospodarki z innych funduszków niż dochody z majątku dziecka, do zwrotu tych nakładów stosuje się przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia”.

Odczytano protokoły^a nr 92 i 89 oraz art. 131 i 443 projektu prawa rzeczowego²⁹.

Longchamps proponuje, aby w związku z art. 47 powiedzieć: „jeżeli poczynili nakłady, do których nie byli obowiązani, z innych funduszków...”.

Uchwalono art. 56 w redakcji następującej:

²⁹ Art. 131 projektu: „§ 1. Użytkownik ponosi podczas użytkowania ciężary, które właściciel normalnie zaspokaja z pożytków rzeczy. § 2. Jeżeli zakres użytkowania został ograniczony, obowiązek ponoszenia ciężarów przez użytkownika ulega zmniejszeniu w odpowiednim stosunku”. Zob. *ibidem*, 24.

„Rodzice, którym służyło prawo pobierania pożytków z majątku dziecka, nie mogą żądać zwrotu wartości nakładów. Jeżeli jednak rodzice poczynili nakłady, do których nie byli obowiązani, z innych funduszków niż dochody z majątku dziecka, do zwrotu wydatków albo zabrania nakładów stosuje się przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia”.

Przewodniczący porusza jeszcze kwestię, czy można żądać przywrócenia do poprzedniego stanu.

Pohorecki uważa, że mają zastosowanie ogólne przepisy.

Art. 57.

Odczytano uwagę A. Szczygielskiego oraz art. 9 projektu.

Przewodniczący porusza kwestię, czy przepis art. 57 nie jest zbędny wobec art. 6.

Pozostawiono art. 57 bez zmiany.

Art. 58.

Odczytano art. 121,125,128 i 130, 143,149 i 150 projektu prawa rzeczowego³⁰.

[s. 4] Sławski jest zdania, że będą miały zastosowanie art. 121,125,128 i 130 projektu prawa rzeczowego, że art. 143 trzeba wyłączyć, a art. 149 uregulować inaczej.

³⁰ Art. 121 projektu: „W razie podziału nieruchomości służebnej, służebność przechodzi bez zmiany na nieruchomości, utworzone przez podział; jednakże, gdy wykonywanie służebności ogranicza się do jednej z nich, właściciele pozostałych mogą żądać zwolnienia od służebności, chyba że wskutek tego zwolnienia bezpieczeństwo służebności, w przypadku egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości służebnej, byłoby zagrożone.” Zob. *ibidem*, 21–2; Art. 125 projektu: „Użytkowanie jest zbywalne. Jednakże przeniesienie użytkownika nie ma wpływu na czas jego trwania”. Zob. *ibidem*, 23; Art. 128 projektu: „§ 1. Użytkownikowi należy się wynagrodzenie za nakłady, jakie poczynił celem uzyskania pożytków naturalnych, które, wskutek wygaśnięcia użytkowania przed ich odłączeniem od rzeczy, przypadły właścicielowi. Jednakże wynagrodzenie to nie może przenosić wartości pożytków. § 2. Takie samo roszczenie służy właścicielowi, gdy poczynił nakłady celem uzyskania pożytków naturalnych, które przypadły użytkownikowi”. Zob. *ibidem*, 23; Art. 130 projektu: „Pożytki pieniężne, w szczególności czynsze najmu lub dzierżawy, należą się użytkownikowi w stosunku do czasu trwania użytkowania, chociażby stały się wymagalnymi po jego wygaśnięciu.” Zob. *ibidem*, 24; Art. 143 projektu: „§ 1. Z ważnych powodów, właściciel może żądać od użytkownika odpowiedniego zabezpieczenia, wyznaczając mu w tym celu na piśmie stosowny termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu właściciel może wystąpić do sądu o wyznaczenie zarządcy. Sąd może wyznaczyć jako zarządcę także samego właściciela. § 2. Użytkownik może domagać się zwrotu rzeczy, skoro da odpowiednie zabezpieczenie”. Zob. *ibidem*, 25–6; Art. 149 projektu: „Jeżeli użytkowanie obejmuje pieniądze lub inne rzeczy zamienne, użytkownik staje się ich właścicielem z chwilą, gdy zostaną mu wydane. Po ukończeniu użytkowania obowiązany jest zwrócić je według przepisów o zwrocie pożyczki (użytkowanie nieprawidłowe)”. Zob. *ibidem*, 27; Art. 150 projektu: „§ 1. Właściciel może odmówić wydania przedmiotów, o których mowa w artykule poprzedzającym, dopóki nie otrzyma odpowiedniego zabezpieczenia. § 2. Jeżeli użytkownik nie daje zabezpieczenia, wówczas, na jego żądanie, pieniądze objęte użytkowaniem będą umieszczone na procent w sposób dla funduszków osób małoletnich przepisany; inne rzeczy zamienne będą sprzedane, a ich cena zostanie w ten sam sposób umieszczona. Użytkowanie wierzytelności, sąd powstałych, wejdzie na miejsce użytkowania nieprawidłowego”. Zob. *ibidem*, 27.

Przewodniczący zaznacza, że są do rozstrzygnięcia 2 zagadnienia: 1) kwestia zabezpieczenia i 2) czy pieniądze^b pobrane stają się własnością ojca i matki. Mówca jest zdania, że nie stosuje się przepisów o zabezpieczeniu.

Sławski uważa, że w art. 59 i n. można przewidzieć zabezpieczenie, jako jeden ze sposobów tam przewidzianych.

Pohorecki proponuje dodatek do art. 58: „przy czym rodzice nie są obowiązani z samego prawa do dawania zabezpieczenia”.

Przewodniczący byłby za redakcją: „Rodzice jednak nie mają ustawowego obowiązku złożenia zabezpieczenia wymaganego od użytkownika”.

Pohorecki dochodzi do wniosku, że dodatek jest niepotrzebny, bo przepisy o użytkowniku stosuje się odpowiednio. Władza opiekuńcza będzie mogła zażądać zabezpieczenia z ważnych powodów. O ustawowym obowiązku nie można pisać, bo nie ma takiego obowiązku w projekcie prawa rzeczowego.

Odczytano art. 601. kod.[eksu] Nap.[oleona]³¹.

Sławski podziela pogląd, że władza opiekuńcza może zażądać zabezpieczenia z ważnych powodów.

Pozostawiono art. 58 bez zmiany.

Sławski wypowiada się za tym, aby ze względu na zarząd ojca uregulować art. 149 projektu prawa rzeczowego analogicznie do § 1653 kod.[eksu] niem.[ieckiego]³².

Przewodniczący proponuje przepis: „Pieniądze należące do małoletniego powinny być lokowane na jego imię”.

[s. 5] Pohorecki uważa, że w art. 4 można by powiedzieć, że potrzebne jest zezwolenie sądu na podjęcie kapitałów przynajmniej większych, np. ponad 10 000 zł.

Sławski jest zdania, że choć ojciec podjął pieniądze, to dopóki one się nie pomieszały z innymi pieniędzmi, są własnością dziecka.

³¹ Art. 601 K.N.: „Daie zaręczenie, że używać będzie, iako dobry oyciec familii, ieżeli od niego uwolnionym nie iest, przez akt ustanawiający używanie-przychodów; iednakże oyciec i matka mający prawne używanie-przychodów z dóbr dzieci swoich, przedawca lub darujący z zastrzeżeniem używania-przychodów, nie są obowiązani dawać zaręczenie”. Zob. *Kodex Napoleona*, 163.

³² § 1653 BGB: „Ojciec może rzeczy znikome, które należą do majątku podlegającego jego użytkowaniu, dla siebie pozbyć albo zużyć, pieniądze jednak tylko po zatwierdzeniu Sądu opiekuńczego. Jeżeli ojciec korzysta z tego prawa, winien zwrócić wartość rzeczy po ukończeniu użytkowania; należy to już przedtem uczynić, jeżeli tego w wymaga prawidłowy zarząd majątku”. Zob. *Niemiecki kodeks*, Cz. 2, 169.

Odczytano §§ 415 i 371 kod.[eksu] austr.[iackiego]³³.

Większością głosów (przeciwko Sławskiemu) postanowiono nic nie dopisywać w art. 58.

Na tym posiedzenie zakończono o godz. 13.

(-) W. Miszewski

(-) J. Prusiecka

^a *W oryginale w wyrazie protokół dopisano ręcznie y.*

^b *W oryginale wyraz poprawiony przez ręczne wpisanie z.*

Bibliografia

Źródła prawne

„Projekt prawa rzeczowego uchwalony w pierwszym czytaniu przez Podkomisję prawa rzeczowego Komisji Kodyfikacyjnej”. W *Komisja Kodyfikacyjna. Podkomisja prawa rzeczowego*, z. 1, Warszawa: Komisja Kodyfikacyjna, 1937.

Codex Iuris Canonici. Pii X Pontificis Maximi iussu digestus, Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus.

Kodeks Cywilny Królestwa Polskiego (Prawo z r. 1825). Objąsniiony motywami do prawa i jurysprudencją. Oprac. Juliusz Walewski. Księga I. Warszawa: w drukarni Józefa Bergera, 1872.

Kodex Napoleona z przypisami. Xsiąg trzy. Warszawa: w drukarni XX. Piarów, 1810.

Niemiecki kodeks cywilny wraz z ustawą wprowadzącą. Część 2. Przeł. Henryk Damm, Karol Gerschel. Bydgoszcz: nakładem własnym, 1922.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1935 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o państwowym podatku dochodowym. (Dz.U. 1936 nr 2 poz. 6).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27 kwietnia 1936 r. w sprawie wykonania ustawy

³³ Art. 415 ABGB: „Jeżeli tak przerobione rzeczy można do stanu poprzedniego przywrócić; rzeczy zaś połączone, zmieszane lub zmaczone na powrót oddzielić; wówczas każdemu właścicielowi zwraca się jego rzecz, nadto zaś płaci się wynagrodzenie szkody temu, komu się należy Jeżeli jednak przywrócenie do pierwotnego stanu lub oddzielenie nastąpić nie może, rzecz staje się spólną własnością uczestników; temu atoli, czyja rzecz przez winę drugiego z inną została połączoną, służy wybór albo zatrzymać całkowitą rzecz, zwracając wartość ulepszenia, lub też za takim samym zwrotem pozostawić ją drugiemu. Właściciel rzeczy, który ponosi winę, staje się odpowiedzialnym według tego, jak działał, w dobrej lub złej wierze. Jeżeli zaś wina nikomu przypisaną być nie może, wybór służy temu, którego część większą ma wartość”. Zob. Wróblewski, *Powszechny Austriacki*, Cz. I, 337; Art. 371 ABGB: „Rzeczy, które tym sposobem odróżnić się nie dadzą, jako to gotowe pieniądze pomieszane z drugimi, lub obliży opiewające na okaziciela, nie mogą przeto zazwyczaj być przedmiotem skargi wydobywczej; chybaży zachodziły takie okoliczności, na podstawie których powód może swe prawo własności udowodnić, a pozwany wiedzieć musiał, iż nie ma prawa przywłaszczać sobie tej rzeczy”. Zob. Wróblewski, *Powszechny Austriacki*, Cz. I, 315–6.

- o państwowym podatku dochodowym. (Dz.U. 1936 nr 40 poz. 301).
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. 1933 nr 82 poz. 598).
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1930 nr 83 poz. 651).
- Ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o aktach (metrykach) urodzenia dzieci nieznanych rodziców na obszarze byłego zaboru rosyjskiego. (Dz.U. nr 72 poz. 413).
- Wróblewski, Stanisław. *Powszechny Austriacki Kodeks cywilny z uzupełniającymi ustawami i rozporządzeniami objaśniony orzeczeniami Sądu Najwyższego*. Część I (§§ 1–937). Kraków: Leon Frommer, 1914.
- Wróblewski, Stanisław. *Powszechny Austriacki Kodeks cywilny z uzupełniającymi ustawami i rozporządzeniami objaśniony orzeczeniami Sądu Najwyższego*. Część II (§§ 938–1502). Kraków: Leon Frommer, 1918.

Źródła drukowane

- Mikołajczyk, Marian i Nancka, Grzegorz. „Nieznane protokoły posiedzeń podkomisji prawa o stosunkach z pokrewieństwa i opieki Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 roku (część I)”. *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa* 15, z. 1 (2022): 101–42.